

K Lydia Koidula

VÄIKE LUULERAAMAT

Lydia Koidula

Kirjastus
R. Eesti
Raamat

TALLINN 1967

Toimetuskolleegium:

D. Vaarandi
P. Rummo
A. Sang

Koostaja:

A. Undla-Põldmäe

Portree-puulõige

R. Kaljolt

Kujundus

S. Liibergilt

VAINULILLED

Eestimaa, Eestimaa —
sidet nad mul tegid siidiga:
«Laula!» meelitas mind võõras neiu,
ja ma laulsin: «Eesti pruut ja peiu,
neid ma üksi tahan ülelenda!
Minu armu varjab isamaa!»

Eestimaa, Eestimaa —
jälle nüüd su piiri nägin ma!
Ja kui nuttes suud su mullal' annan,
kõrgesse kätt taeva poole tõstan:
«Sinust iial enam lahku ma,
isamaa, mu püha Eestimaa!»

KEVADE AND

Noor pehme õhk mul kõrvu kostis:
«Oh tule, laps! Kuis seista sündis
sul nukral meelel luku all!
Noor kevade ju jälle tulnud,
hulk õisi sulle kaasa toonud —
tal läki vastu õhinal!»

Ja kuhu nüüd end pean peitma!
Noor kevade mul õievihma
täis kätel pähe kalkanud!
Et veel nii palju õnne näeksin,
nii palju õisi näha saaksin —
kes oleks seda uskunud!

ÕPETUS

Eesti rahvas, ühte sa
taga nõua lõpmata!
Kõigest hingest seda püüa!
Ei sa jõua temata
mingis tõenõudjas asjus
ial läbi tungida.

Õpetus! See kallis hüüd
olgu järjest sinu püüd!
Raha, rikkust, vara anna
ära täie kätega,
kui sa seda kallist osa
nende eest võid vaheta!

Oh mu rahvas, vaene veel
on ses asjus sinu meel!
Mehi küll sul jumal andis,
kes sul mure, vaevaga
õppust pakvad, teed sul näitvad —
kuis see eest neid tänad sa?

Kaebust kuuluks' igalt poolt
nende suust! Oh kanna hoolt!
Õpetuse allikale
tõtta! Ära teeni sa,
et su vaenlased sind võiksid
sõrme varal näidata!

Eesti rahvas, lahti tee
silmad! Vaata tagasi!
Orjapaelus oled ohand
kaua — rasked olid nad —
rumaluse orjapaelad,
need on palju raskemad!

Sest, mu rahvas, nõua sa
õppust taga lõpmata!
Kõigest hingest seda püüa!
Ei sa läbi tungida
jõua kuskil, kui sa seda
püüad õpetuseta!

ARMASTUS

Ja kui sul arm ei iialgi
veel õitsend südames,
siis räägid nagu päikesest
üks vaene pime mees!

Kui armastus sind pühitsend,
siis alles aru saad,
mis laulud, kaste, nurm ja lill
sul täiest ütleavad!

Tihti üksainus pehme öö
lööb õitsel' armu õit:
sest oota, oota vaikselt! Sul
ka tõuseb õnne koit!

LAINED

Ojakene, voolad
mööda rutuga,
sinu kärmed lained,
ei nad kannata.
Viibimata, kiirest
tõtvad edasi,
tagasi ei pööra
nendest üksigi.

Vaata, kalda äärel
lilled õitsevad,
lehed kahisevad,
linnud laulavad,
aga laine jooksu
pea midagi —
vahutades tõtvad
nemad edasi.

Kas sa jõudsid näha,
kuhu jõevees
igaüks neist jäänud?
Suure hulga sees
kaob lugemata
üksik laineke, —
ei ta iial pööra
enam tagasi.

Inimese elu
näitvad lained mul:
kiirest lähvad tunnid,
päevad mööda sul;
tagasi neist kõigist
tule üksigi —
kuis neid pruuksid, nõnda
hingad viimati. —

KODU

Meil aia-äärne tänavas,
kui armas oli see!
Kus kasteheinas põlvini
me lapsed jooksim.

Kus ehani ma mängisin
küll lille, rohuga,
kust vanataat käe kõrval mind
tõi tuppa magama.

Küll üle aia tahtsin siis
ta kombel vaadata:
«Laps, oota,» kostis ta, «see aeg
on kiir küll tulema!»

Aeg tuli. Maa ja mere peal
silm mõnda seletas —
ei pool nii armas polnud seal
kui külatänavas!

SÜGISEMÕTTED

Juba kase ladvalt lehed langvad,
kõle tuul käib üle kesamaa —
aasta kellal rõõmuhääl on lõppend:
viimseid tunde hakkab lööma ta.

Kena päike, kas sa väsind oled?
Pikkamisi pead tõstad sa;
kurvalt oma laste peale vaatad —
sügise neid riisub armuta.

Kõrged pilved nagu hirmust aetud
üle maa ja mere lendavad;
kurehääled haledasti hüüdvad,
kodu poole nemad tõttavad.

Kodu poole! K o d u — magus sõna!
Süda, kannata! Ei sinagi
kaua enam oota! Kodu poole
kutsub Isa sind ka viimati!

EMAJÕE OÕBIK

TERETAMINE

Argselt astub sinu ette,
eesti rahvas, isamaa,
laulik; usaldab su kätte
lauluannet pakkuda.

Mis on videvikul hüüdnud
õhtu eesti linnuke:
eesti kõrv on kuulnud, pannud
eesti käsi ülesse.

Palub: lahkelt vastu võta
nõdra keele sõnakest!
Truuist hingest tuleb tema,
eesti meelest, südamest!

Õöbik, mine, leia sõpru,
Emajõe linnuke!
Ja mis südamest tulnd, mingi,
jälle mingi südame!

SIND SURMANI!

Sind surmani küll tahan
ma kalliks pidada,
mu õitsev Eesti rada,
mu lehkav isamaa!
Mu Eesti vainud, jõed
ja minu emakeel,
teid kõrgeks kiita tahan
ma surmatunnil veel!

Kuis, maa, nii hellast kannad
su lapsi käte peal,
neil annad leiba, katet
ja viimast aset veel!
Tõest', armsam on mul hinga
su põues, Maarjamaa,
kui võõral piiril õnnes
ja aus elada!

Kuis on su pojad vagad,
nii vaprad, tugevad!
Su tütreid, nagu lilled
nad õitsvad nägusad!
Ja sinu tuul ja päike
sind õitsel hoiavad,
ja kõrge kotka tiivad
kuis hellast katavad!

Ja tihti siiski leian
su silmis pisarad? —
Mu Eestimaa, oh looda:
ka ajad muutuvad!
Meil tulevased tunnid
veel toovad kinnitust!
Käi kindlalt! Pea kõrgess'!
Aeg annab arutust!

MIS KAEBAD SA?

Mis kaebad sa, et pole aega
meil õisi pärjaks palmitada?
Löönd kandlekeeled kurvale?
Kui oled mees — rõõm maha jäägu
neil aegil! Meel meil tõde püüdku!
Silm, ülesse!

Vaat, kavalus ja kuri tegu
su ümber püüdvad sitkeid paelu,
mu Eesti rada, sõlmida!
Su pojad, seda kindlam hoidkem
veel kokku! Ühtmeelt põhjaks pangem!
End uskugem!

Ei ole aeg nüüd hellast seada
meil käsi rüppe, unistada!
Aeg ränk on, ränka tarvitab!
Truud südamed ja õiged keeled,
truud kaljukindlad mehemeeled,
neid tarvis läeb!

Last ema selja takka hüüa,
tal aegsast tähendada püüa,
mis see on: tema isamaa!
Su isamaa! Kas tema hääli,
ta valuhääli, vend, sa kuuled?
Tal kindlaks jää!

Tal kindlaks jää ka surmahädas!
Ei ole kerge see, ses ajas
ta lapsiks ennast tunnista.
Kas sõrme varal teised näitku
su peale, tuld nad sülitagu —
tal kindlaks jää!

Ei rikkust, au ta leivas taga
sa püüdku! Priius iial jaga
sul kullakette! Õppind sa
prii põhja peale aset heitma
ja õiguse all leiba sööma —
siis rõõmusta!

JA ÕUES ON KEVADE

Ma seisan kasepuu varjul —
üks üksik leheke
ta ladvalt närtsides langeb —
ja õues on kevade.

Miks, süda, nii valjult tuksud?
Vait, vait, ära värise!
Nad leinalaulu sul laulvad —
ja õues on kevade.

UUS RAHU

Taas jälle kevadine ilu koob
ja mured peitvad end kui tuisik ja põhk;
taas jälle pisarast ja päevast loob
maailma uueks taeva armuõhk.
Ja ladva, mis end taeva poole tõstnud,
taas seisab lootusriides nurme pääl,
ja linnuksel, kes kaua vaikne seisnud,
tal jälle hüüab hele tänuhää!

Kas olgu ränk ka talve külm ja vaevad,
noor suveõhk kõik mured unustab;
mu süda on kui nurme rohupõõsad:
noor päike noored õied õitsetab.
Ja tungib ka mu hõiskamise sekka
veel sügav ohkamine salaja —
eks siis ka läbi kevadise õha
kord kahuema laulu kuule sa?

NÄED KÕRGEID PILVI

Näed kõrgeid pilvi lendvat
tuule tiivul üle maa —
nendega ma sooviks sõita,
sinu juurde lennata!

Tunned tuule kerget õhku
oma ümber mängivat —
minu hinge igatsused
kaugelt siis sind hüüavad!

Päeval sinu poole palav
soovimine ulatab,
öösel mõte, meel ja süda
unes sinu kuju näeb.

Aga samm ju mulla pinnal
juurdub, paika leiab ta:
ei sind jõua pilve rutul,
tuule tiivul tereta.

Nöder sõn a, ta siis olgu
tunnistuseks, neiu, sul,
et mu ülem mõte, vara
oled õhtul, hommikul!

MU ISAMAA ON MINU ARM!

Mu isamaa on minu arm,
kel südant annud ma,
sul laulan ma, mu ülem õnn,
mu õitsev Eestimaa!
Su valu südames mul keeb,
su õnn ja rõõm mind rõõmsaks teeb,
mu isamaa!

Mu isamaa on minu arm,
ei teda jäta ma,
ja peaks sada surma ma
seepärast surema!
Kas laimab võõra kadedus,
sa siiski elad südames,
mu isamaa!

Mu isamaa on minu arm,
ja tahan puhata,
su rüppe heidan unele,
mu püha Eestimaa!
Su linnud und mul laulavad,
mu põrmust lilled õitsetad,
mu isamaa!

ÕHTU RAHU

Päev looja läind, öö edeneb,
nüüd vaikseks nõmm ning maantee jääb
ja õhtu rahu saadab taas
kõik päevakära magama.

Mets vaikseks jääb ja oruke,
kõik linnud ammu vagusi,
vaat, lilleke ning allikas
on unenägu nägemas.

Taas langeb kaste ülevalt
ja tolmu võtab kõrre pealt,
ja ehatähe kullasilm
sind teretab, vaikne maailm!

Sind teretab, kui tahaks ta
sul, leinav süda, ütelda:
«Jää vait ka, ära nuta sa,
jää vait ja uinu magama!»

MU ISAMAA, NAD OLID MATNUD

Mu isamaa, nad olid matnud
sind raske, musta kattega, —
muud haavatud maapinnast tõusnud
kui verelilled õitsema.

Ja ahelas sa ennast väänsid,
ja orjaikkas ohkasid, —
ja vaikseks, vaiksemaks siis läksid —
siis unesurma hingasid.

Kuussada aastat lentsid mööda,
ei elutähti annud sa —
kuid imelikult kõndis, tasa
üks muistne jutt veel üle maa:
kuis enne prii su rahvas olnud,
kord Kalevite vapper kond,
ja kuidas oma põhja pinnal
kord eesti rahvas pesitand.

Ja kus su pisar maha langes,
sealt laulud tõusid ülesse,
ja taeva linnud rääksid, pilved
su valust teineteisele;
ja tuuled kõned vastu võtsid,
neid kandsid põhja piirile,
kõrg' kivihoones sisse tungsid
nad ühe isa südame.

Üks sõna läbi ilma kõlas,
et õnnes hõiskvad miljonid:
«Ma tahan, et prii minu rahvas —»
Ja orjaikkas langesid!!
Prii oma pinnalt jälle leiad
nüüd eesti rahva pesakest
ja, õitsev Eestimaa, sa hüüad:
«Au Aleksandril' igavest!»

EMA SÜDA

Üks paigake siin ilmas on,
kus varjul truudus, arm ja õnn;
kõik, mis nii harv siin ilma peal,
on peljupaika leidnud seal.

Kas ema südant tunned sa?
Nii õrn, nii kindel! Muutmata
ta sinu rõõmust rõõmu näeb,
su õnnetusest osa saab!

Kui inimeste liikuvat
au, kiitust, sõprust tunda saad,
kui kõik sind põlgvad, vihkavad,
kui usk ja arm sust langevad —

siis ema süda ilmsiks läeb!
Siis veel üks paik sul üle jääb,
kus nutta julged igal aal:
truu, kindla ema rinna naal!

Mõnd kallist südant kaotsin,
mis järel nuttes leinasin,
aeg andis teist mul tagasi:
ei e m a s ü d a n t — ialgi!

Ta vaatas minu otsa, silm palus: ütle jaa!
 Mu süda kangelt tuksus, ei lausund sõna ma.
 Siis karedasti vaatsin ta otsa, kindlasti:
 ta läks — ei pöörnud ümber — jäin üksi tagasi!

Miks päikse läige kadund nii ühekorraga?
 Kus lilled, lehed jäänud kõik oma iluga?
 Oh tasa — ma ei näe neid salanutu eest,
 mis puna palgeilt ajas ja rahu südamest!

Nüüd unes tihti tunnen üht nime tungivat
 mul suhu — pisart pikalt mul silmist langevat. —
 Näi'n küünalt kord, mis tuli seest võttis
 õnesta, —
 wait, süda — ise tahtsid! Nüüd vaikselt
 kannata! —

Su priiust olid matnud
 nad, püha isamaa,
 su kuube enda vahel
 nad võtsid jagada;
 ja äädikat sul andsid
 nad suhu, seadised
 su huaa äärde hoidjad —
 siis rahus hingasid.

Ja kaugel seisid kartes
 su lapsed valuga —
 ei sõnaga nad julgend
 su hual' astuda.
 Sest pitser oli pandud
 ta peale vägevast
 ja õues õitses ööse —
 ei nähtud tähekest.

Vaat — elukoide tõuseb —
su haua äärele
üks ingel astub äkilt:
«Nüüd tõuse ülesse!»
Ja surmakivi veereb,
koit särab, naeratab —
noor priius valges riides,
maailm, sind teretab!

Ja pasunad ja kandle
tal vastu hõiskavad,
ja rõõmupärlid silmas
tend vastu võtavad!
Ja «Hosianna!» kõlab
su läbi, isamaa —
«Sind, armu jumal, kiitkem!
Sa võtsid halasta!»

MÕTTED TOOMEMÄEL

Vaikselt sinu haul seisan,
Kalevipoeg, alla vaatan
kaugel' taeva piirini —
mõtted tõusvad nagu pilved
südames, kui tuulest aetud
lendvad mööda kiiresti.

Aastatuhanded on läinud,
tulnud; tuul ja päike teinud
tööd su pinnal, Eestimaa:
mõnda küll nad maha matnud,
küll, oh küll meil siiski jätnud
muistset meelde tuleta!

Vanemuine, laulujumal,
sinu laululehkav kannel
helises siin põhja peal!
Siin, kus, Kalev, sinu lapsed,
kanged eesti kännu võsud,
käisid, kostis tema heal.

Puud ja õilmed katvad põhja,
kus kord tuli Eesti küla,
maad ja peret hävitas;
vili õitseb surnupõllal;
veretilgust niiskel mullal
hiilgab punamaasikas;

lind ja lehed, Emajõgi!
Hea, kuri, arm ja vägi:
sest kõik keel teil kõneleb;
veel teil laulu suus ja sõnu, —
aga tasa, tasa kõne
hüüab, — ööset armastab!

Eesti aa, mis veel sul antud
ülevalt, sul peale pandud:
kes kõik teaks ütelda!?
— Kõrged pilved ruttu käivad,
varemetes linnud hüüdvad —
vait ja mõttes seisan ma ...

1866–1872
(TARTU)

Eesti laul, oh tröösti sa
haiget hinge armuga!
Hellasti tal pane peale
oma parandavat häält!
Kus on iial elu raskus
südant haavand valusalt —
eesti laul, seal vaigista
haiget hinge armuga!

Eesti laul, truu pead sa,
truu ja hele olema!
Nagu tuul ja päike tungib
iga silma, südame,
nõnda truult su hääled kostku
kaugel' piirist piirini!
Eesti laul, nii kõla sa
üle metsa, üle maa!

ÜKSI SOENDAB

«Laske mind, oh ema, õed, minna!
Tuuled hüüdvad. Pisar, tagane! —
Ära nuta, armukene, sina —
rikkad anded saadan tagasi!»

«Jää, oh jää sa Eestimaale!
Isamaa ka kasvatab
au ja armu, palju õiget õnne —
Eesti päike üksi soendab!»

Ei ta kuulnud. Mere lained kandsid
laeva kodurannast kaugele. —
Aastad ema, õed hauda pandsid,
valged juuksed andsid neiule.
Küll tal tuleb tihti meelde
kadund aeg ja rändaja —
kas ta peaks kaugel hallis juukses
vaikset surmaund küll hingama?

Kui vähe, sõber, veel
tunned mind sa,
kui usud: naerdes hing
rõõmus mul ka!

Lill õitseb kõrre peal —
uss närib sees.
Päev naerul näeb mind —
öö silmavees.

Kust ma laulu luikama,
regivärssi riimima
hakand, küsid, armuke?
Pane, piiga, tähele!

Ammu laulud hingasid
põues, rinnus rääkisid:
tuule hoog ja laine lend
lauluks meelest muutis end.

Kõnet kõrgel kandsivad
tähed, ammu andsivad
sõlmisõna linnuksed
kõrvu kuulda, väikesed.

Siiski suu mul sõnata
seisis, huuled õnneta,
enne kui sind õnnis silm
näind — seal lauluks muutus ilm!

Süda, kuis sa ruttu tõused
kuumalt rinnus tuksuma,
kui su nime suhu võtan,
püha Eesti isamaa!

Head olen näind ja paha,
mõnda jõudsin kaota,
mõnda elus jätta maha —
sind ei iial unusta!

Sinu rinnal olen hingand,
kui ma vaevalt astusin,
sinu õhku olen joonud,
kui ma rõõmust hõiskasin,
minu pisarad sa näinud,
minu mured kuulnud sa, —
Eestimaa, mu tööd, mu laulu,
sul neid tulin rääkima!

Oh ei jõua iial öelda
ma, kuis täidad südame!
Sinu põue tahan heita
ma kord viimse unele.
Ema kombel kinni kata
lapse tuksvat rinda sa:
Eesti muld ja Eesti süda —
kes neid jõuaks lahuta!

Veel allikas meil juttu ajas, —
ja piin ei lehti puistand puust?
Küll laulis ikka kallis keeles
veel loomusema edasi —
ja tähtsamaks ta sõna veeris,
läks tähtsamaks aeg-ajuti...

Kas tunned, vend, sa muistset juttu
surnd eesti neiust kirstu sees,
kel nad niipalju valgust jätnud,
kui tarvis ehteid riisudes?
Kuid ühte ära unustanud
on targa röövli kaval meel:
et iga südaööse taga
on seda hiilgvam hommik veel!!

Ja siis, kui lõunateral kustund
su röövli latern, Eestimaa:
siis tema ahelad su ümbert
sa puhtalt võtnud kiskuda!
Siis kuulen üle ilma hüüdvat
ja taeva tõusvat tänuhealt!
Prii rahvast siis, prii põlve, õigust
siis leiad Eesti pinna pealt!!

UDUMÄE KUNINGAS

Lehtis olen orgu näinud, lilli viljas õitsevat,
laule hüüdvat, õnnekorda rõõmust rahvast
kaitsevat...

Kus on kadund õnnehääled? Lagedusel kole
käik?

Miks ei õitsituled enam murult läbi udu läik'?

Istus vana tule sõrval, ööse udune ja külm.
Leitud tütrekesta kaitstes uduisa ainus silm.
«Külmad liig sul nende tuled? Soojutada tahan
sind.

Arutumad meie ilud — tule, väike võõras lind!»

«Meie ilud arutumad —» meelitavad imedad.
Lennul päevaterad lähvad, kaduvad ööpimedad.
Kus sa viibid, linnukene? Ammu otsimas sind
hirm!

Ammu juba õitsil kustus karjalaste sütevirm!

Teised õnned! Teised õied! Puhtaks muistne
meelest läind.
Vaata ette, hellakene, — jumalikke oled näind!
Nende iluni ei külma ilma ilud ulata;
Murueide tütre lauluks jõua sõnad sulada.

Jälle koitu taeval kumab: «Läki, tütar, minek
käes!»
Murueit siis koju saatma: «Võta, laps, see
imeprees!
Kurjal' ilmal' peida õnne! Tahab süda uhata
valust — meie juures tohid hingenutust puhata.»

Külatänav kogub rahvast. Silmad imel vaatama:
tuhat kuulda küsimusi võõrast neidu saatema.
Ühel uksel hääle kisa: «Issand — laps? Kust
tuled sa?
Seitse suid sind nurmel nutnud —» — emarind
ei valeta!

Tuhat kuulda küsimusi; kõne kaob kõne sees.
Vaikselt seisab, imetelles, kena neiu nende ees:
«Seitse suid? Ei kahte ööda? Ilupidu õnnedel,
kuida pidi aega jääma ajaratta kõnedel'?»

Ajaratas aga veereb, veereb; päevi kihutab
kuudeks; — teravamalt ikka oda rinnus ihutab:
«Teie iluni ei külma ilma ilud ulata!
Murueide tütre lauluks jõua sõnad sulada!»

«Teised õnned, õied, ilmad! Oh, ei muistne
meelest läind!»
Vaene nutja neitsikene — jumalikke oled
näind!

Ei nüüd iial sooja saada jõua külma elu sees.
Tihti öösel ilupaika leiab mälestuse prees.

Leiab veel, kui mõrsjaehet kannab piigakene
peas;
leiab veel, kui Murueide kasvandik ju eide eas;
leiab ikka, kas küll sala luusimine kannul' löi —
unustust ei iial leia, kes kord ilulättest jõi.

Armastusel osav silma, kavalusel kare käik.
Külatänav kogub rahvast: mis sealt läbi udu
läik'?

Kohtuodad hüüdvad! Vangi mees on naise ise
ann'd!
«Libahunt ei armu leidku!» — külatark on
kuulutand.

Külatänav kogub rahvast, silmad vihal
vaatavad.
Needjad ulumised nutjat tüleriita saadavad.
«Päästa elu tunnistades!» — undamas hulk
kisaga.
«Kurjal' ilmal' peida õnne!» — väriseb suu
salaja.

Leegid hüüdvad, tuled tõusvad, taeva poole lõke
lööb...

Vait! Mis vägi värisema hukatajat hulka teeb?
Valge kadund — pime pilvis — udu, rasket,
ringis maas —
vihalt riida otsas seisab Udumäe kuningas.

«Jõle hulk, kes kurjaks kiusad, mis ei käsi taota:
tuima tigiduse palgaks karastust siis kaota!
Häda sulle, hiilgav oru! Langema su ilu läeb!
Tuld sa oled üles hüüdnud — nuhtluseks sul
tuli jääb!»

Pime kadund — valge vaatab — tühi seisab
riit ja must.
Udumäe isa päästnud tütre haua ahelaist,
oma iluhoonel' kannud kasvandiku elama.
Kurjal tunnil tulnud tõde kohkund kõrvu
kõlama

Lehtis olen orgu näinud, lilli viljas õitsevat,
laule hüüdvat, õnnekorda rõõmust rahvast
kaitsevat...

Kadunud on õnnelaulud! Lagedusel kole kõik!
Kuskilt õitsituli enam murult läbi udu läik'!

Taevateral niiske pinda ammu kaljuks
tahkunud.
Põletades päike tõuseb, kuumalt on ta lahkunud.
Põud ja palav valitsemas, kastepiiska kuskil
maas.

Õelast orust kaugel kõnnib Udumäe kuningas.

LAULUD

Laulud pisarad on ikka,
salapiisad südamest:
olgu vägev valusundmus,
olgu he!la õnnetundmus
liigutanud lättekest.

Laine langeb lahedasti,
helinast sul hea meel:
kas ta piisad paisund kaljus?
Kas neid kaitseb metsa haljus?
Millal seda küsib keel!

Voola, voola, lauluvesi!
Liigu, lahke laineke!
Ja kui sinu kerged tiivad
mõne silma lahkust viivad,
tahan jääda rahule!

KEVADE ON SALA TULNUD

Kevade on sala tulnud,
tulnud hoopis salaja:
hiilgva' toomingate ladvas
aia ääres kiigub ta!
Lahkel silmil seisab
haljal orasel,
liigub liblikate
siidisiivadel. —
Kevade, kevade
jälle tuli tagasi!

Kevade on sala tulnud
pilve põues läbi ööd:
päeva soojad sammud näitnud
temal vaikset salateed.
Sinilille silmi
tema lahti löi,
muruema laugelt
piisad ära jõi. —
Kevade, kevade
jälle tuli tagasi!

Kevade on sala tulnud!
Liigub linnu südames,
vilgub sinivõlvilt silmi,
õhkub tuuleõhu sees!
Oma hõlma võtab
taevast, merd ja maad:
kust siis sina, süda,
üksi õigeks saad?
Kevade, kevade
jälle tuli tagasi!

KAKS SELGET SILMA

Kaks selget silma mulle vaatnud
kui taeva tähed südame;
kaks selget silma põue saatnud
mul täheläiget äkiste.

Nad saladuses sõlmitanud
mu südamele sidemeid;
kaks selget silma valmistanud
mul nõiduskombel nidemeid.

Kust oleks teadnud taganeda,
ma vaene, vaga palgeilta?
Nii ninni nagu põgeneda?
Nii selget silma süüdelda?

Kuis lapse viisil langes vaade
mu varjamata südame —
ja nagu taeva tera saade
mul löönud südant lõkkele.

Et ühtepuhku mõttes suigun,
et mõistus kõik mul metsa läind,
et nagu unes ala tuigun:
kaks selget silma seda teind!

Kes vastab veel kõik seda tusku,
mis sest vast tõuseb hiljemaks? —
Kes võis kaht selget silma usku
nii kahjusaatjaks, kavalaks!?

KALJUKIRI

Meie armu kirjutasin
kindla kaljukivisse;
sa needsamad tähed panid
rannaliiva ülesse.

Mitme aja pärast jälle
nägin tutvat paika ma:
sinu sõnadest ei olnud
tähekestki seleta.

Lained olid üle vooland,
nimed maha kustutand, —
olid nime, olid armu
liiva peale istutand!

Aga täna veel ma leian
oma kirja kivi seest:
kalju igavesti kestab —
ja mu valu igavest!

Mis nad vast mu otsa vaatsid?
Andresel' siis silma saatsid?
Kihistasid, kahistasid?
Õekesed, ütelge?

«Homme!» ütles ta ja kadus
teiste sekka sirbiga.
Tõttasin küll väga virgalt
kubusid ka korjama;
aga — und ei annud silma
öö — mis, armas hing, mis ilma
tahtis ta? Ja kui ta täna
tuleb, mis — mis ütlen ma? —

KEDRATES

Lõnga ketran ma ja nutan,
lehekuu meilt mööda käib:
kus mu kullakene viibib?
Kes sest kuulutada võib?

Olen laia jõge nutnud
oma silmapisaraist:
kuulutust ei keski kannud,
toonud teadust ükski neist.

Taeva pilved, ei nad lausu
ühtigi mul ülevalt, —
tahaksin end tuulde tõsta
nagu kotkas kaljudelt!

Tahaksin sind hüüdma tulla,
nõudma üle mere, maa!
Minu hinge igatsusi
leidmine peaks tasuma!

Ei mul ole kotka tiiba —
lõng, see katkeb pooli peal...
Arm, mu arm, kes kaugel kõnnid,
arm, kas valelik su meel?

KALLIM KINGITUS

Kuulen ühte nime
kõlavat,
taeva võlvist vastu
hõiskavat!
Kuu ja tähed temast
keeravad!
Temast lilleõilmed
õhkuvad!

Temast lindude laul
pajatab!
Metsakohin temast
tunnistab!
Ehatuulel tungib
põue mul,
hüüab kullakiirest
koidikul!

Ajaratas veereb
vuhinal,

päevad päevi sundvad
tuhinal —
ikka nende keerul,
ikka sa
kuuled ühte sõna:
Eestimaa!

Ja su oma süda,
kuulata:
kuidas oskab vastu
hõisata!
Heliseb nii valjult
päev ja öö
südamest see sõna
tagasi!

Jumalatel andeid
palju on,
nende kätte pandud
rõõm ja õnn —
kallimat neil kinki
polnudki,
kui: et sugust sündsin
e e s t l a n e !

ÜÜRIKENE

Õieke, õieke,
ära nii hellasti õilmitse!
Lilleke, lilleke —
kiire on kaduma kevade!
«Kõidab kord külmade uha mind:
täna veel võidab mind luhapind! —
Üürike elu! Sind teretan ma
õilmetega!»

Lõoke, lõoke,
hõiskamist unustad aegsaste!
Linnuke, linnuke,
salaja sammumas sügise!
«Saagu siis seotud korra keel:
suveviis südames, hõiskan veel!
Üürike elu! Sind teretan ma
lauludega!»

Põueke, põueke,
tungi su tuksumist tagasi!

Inime, inime —

tiib pandud aastatel' õlale!

«Magus, jah, magada mullassa:

täna veel laske mind hõisata!

Üürike elu: veel hoiab ta mind —
helise, rind!»

ÖÖBIK!

Mis laululaine lahkeste —

ööbik! ööbik! —

käib kullakeeli südame?

Ööbik!

Vait vainud, puu ja põõsastik,
mis hõbehelin imelik?

Ööbik! ööbik!

Tark Taara linnuke.

Kes kuningaga kevade —

ööbik! ööbik! —

sa lootust toonud tagasi,
ööbik!

Mis vait meil seisis, salajas,
sul keele peal nüüd liikumas.

Ööbik! ööbik!

Tark Taara linnuke.

All õhkab väli, mets ja maa,
ööbik! ööbik! —
pilv sõuab kõrges pilvega,
ööbik!

Ja Koidu poole, häbelik,
end kummardamas Hämarik.

Ööbik! ööbik!

Tark Taara linnuke.

Üks hõiskehää! üksainuke, —
ööbik! ööbik! —

käib läbi kõige loomuse!
Ööbik!

Ja ohvrileeget süda ka
on põues pannud põlema!

Ööbik! ööbik!

Tark Taara linnuke!

VESI

Liigutades,
kiigutades
voolab vesi edasi.
Ilu vetes
kujutades
vaatvad kaldad laintesse.

Tasa üle
laine süle
lehvib lennul tuuleke:
lahked tiivad
lootust viivad
kaunis kõnes nendele.

Pea, pea!

Tea, tea:

õhk on heitlik, vaatab vagur päält. —

Oota, oota!

Vaata, vaata:
valetades matab,
sala kinni katab
tiivas hingavat ta vihahäält.

Vilistab tormihäääl,
kisendab tuulekeel,
kännab lain'süle ta,
ajab vee üle ta
uluja ratastel kõikuvat teed:
taevani kihutab, —
tagasi nihutab
rahuta sülle siis
kohavad, vahuga vagutud veed!
Keevad nii kibedad
kõned neil; ägavad
valuga vintsutud lained piin'pisarail
tormide käe!
Otsa ei näe,
lõpetust kusagil — —

Langeb pikkamisi siis, heidab
tormihäääl tagasi;
Tuule-ema
urisedes

ja nurisedes,
pahaselt tema,
kiunudes peidab
tütmeid tagasi varjule.

Tasa üle
laine süle
lehvib lennul tuuleke:
lahked tiivad
rahu viivad,
läinud lootust tagasi.
Kohaja vesi kõigub veel aega —
pikalt, rahunõudva käega
väsind vooge silitades,
unustamist igatsedes
heidab hingama.

Lehekohin, lauluhelin
uinutab sind unesse.
Tasa suud sul annab
langev päike, kannab
äratuse terad teisele.
Põõsas pajatab veel lind —
tahaks tähendada mind,

et seesama laine sa,
keda kõuel näinud ma. —
Väike laulik, kas ma usun sind? —

Vesi liigub, vesi kiigub,
tuuled tõusvad hoidmata. —
Süda rinnus! süda rinnus:
vette kerge vaadata!

SUVEÖÖSE

Vaiksed, valged hõbelained —
uju, uju, kõrge kuu!
Igatsedes ööbik hüüab,
õilmes liigub lehepuu.

Vihmakaste piiskas paindub
põõsas, muru, muld ja maa —
rohkemat on rikkust võtnud
pind veel põue imeda.

Vaga kellahelin, viibi!
Sisse hingaksin ma sind!
Ära väsi, ära väsi,
kullakeeli künnilind!

Nagu rikas suveööse
on mu süda tundmust täis:
kerge tuuleõhk seal üle
niiske nurmerohu käis.

Kerge tuuleõhu tiivad
kastet kulmult kuivatand,
usalduse mõtteid mulle,
rahu jälle rindu ann'd...

Vait maailm ja vait mu süda,
mõlemad nad magavad.
Hoia hellasti neid, uni, —
homsed mured ootavad.

Jäta süda sees mul seisma
õhturahu radades:
Isa loomus püha koda,
minu süda ohvriks sees.

KAEBA, KAEBA, KEELEKENE!

Kaeba, kaeba, keelekene, kurda, mu süda sees!
Mulda mateti õnne õilmeida, voolake, silmad,
vees!

Vaeva välja põue põhjast puistake, pisarad!
Mis mul murede kõrva muresid, lein' leina
lisavad!

Millal maru murul möllab? Kui pilve päikest
võit'!

Kuna külvati kastet õuede? Tea, kui tõusnud
koit.

Kaeba, kaeba, keelekene, kurda, mu süda sees!
Õnne usaldav uhke hingeke: õnnetus ootab
ees!

Ära hõiska, õitselindu, lumi on lennul maas!
Tormid tulevad tasandama sind, abita, hiilgav
aas!

Kas sind enne ilu ehtis? Rõõm rinnust läbi
käis?

Tuksu, süda, mu vaene süda, et tuksu nüüd,
valu täis!

Niiskel' nurmel' näitab päike, kuis ta kord ilus
kees, —
mulda mateti õnne õilmeida, voolake, silmad,
vees!

ISAMAA HIILGAVA PINNALA PAISTAB

Isamaa hiilgava pinnala paistab
kodu mul kaunike, kallike;
isamaa sinaja võlvilta vaatvad
vilkuvad koidud meil orgude.
Hoi la-la-la-la-la, hoi la-la-la-la-la,
õitse ja haljenda, eestlaste maa!

Kukulind kaunisti kõrvu meil kostab,
äratab ülesse lootuse;
helinal õhud ja hääled meil hüüdvad,
helinal sadavad südame.
Hoi la-la-la-la-la, hoi la-la-la-la-la,
õitse ja haljenda, eestlaste maa!

Valvamas isamaa vaim meie vahel,
loomuses liikumas lennula,
süda ei aina või vangissa viibi —
hõiska ja helise, õnnis suu!
Hoi la-la-la-la-la, hoi la-la-la-la-la,
õitse ja haljenda, eestlaste maa!

1873-1886
(KROONLINN)

Maga, maga, maimuke,
 memme magus marjake!
 Lillioksad liigutamas,
 kasekakud kiigutamas,
 uni astub uksele —
 maga, eide õieke!

Maga, maga, maimuke,
 memme magus marjake!
 Isa tuleb üle õue,
 pistab kahed oksad põue,
 tuleb tasa toale,
 maga, eide õieke!

Maga, maga, maimuke,
 memme magus marjake!
 Lahkel' lapsel' lausa lilli,
 kaske sel, kes puhub pilli,
 jagab tarka taadike,
 maga, eide õieke!

Väsinuks end päike jooksis, ütleb:
 Eks sest saa!
 Paneb süngis silmad kinni,
 heidab hingama.
 Äiu, äiu, hellake,
 uinu ka
 magama,
 suureks sirgud üle öö.

Lõhmus liigutamas lehti, ütleb:
 Imet ka!
 Kui ei enam päike paista,
 heidan süngi ma.
 Äiu, äiu, hellake,
 uinu ka
 magama,
 suureks sirgud üle öö.

Laulab laanes lehelindu, laulab:
Liirila!
Kui ei lehed enam liigu,
heidan maha ma.
Äiu, äiu, hellake,
uinu ka
magama,
suureks sirgud üle öö.

Jänes ajab kõrvad kikki, ütleb:
Üksinda
mina ka ei valva kauem,
tõttan tukkuma.
Äiu, äiu, hellake,
uinu ka
magama,
suureks sirgud üle öö.

Kütt nüüd paneb püssi seisma, ütleb:
Tühi ka!
Kui ei jänes enam jookse,
poen puhkama.
Äiu, äiu, hellake,
uinu ka

magama,
suureks sirgud üle öö.

Pilvist pilkab kuu ja paistab
hõbepalgeila,
nüüd on tukus, nüüd on lukus
terve ilmamaa.
Äiu, äiu, hellake,
uinu ka
magama,
suureks sirgud üle öö.

Tule, oh kevade, tule ja too mind!
Elu siin külmab ja uhke maailm,
tarretand tiivaga väriseb voolind,
tarretand laulud tal, sumine silm.

Miks ep ma otsisin vööralta ilu,
vööralta varju, tuge ja nõu?
Marudeks kasvanud kodune vilu,
imeb mul soonetest nooruse jõu.

Iga mul pilveke sinises taevas
kõneleb kodumaa päikese teed,
kus aga laineke rajakest kaevas,
kuulen ma kohavat Eestimaa veed.

Vaata, kui loomus leinates õhkab,
temaga närtsin isegi pea,
igatsus õitseb, viletsus lehkab,
lootuse lille ma kuskil ei tea.

Tule siis, kevade, tule ja too mind!
Kus minu armastus idanes:
anna sa aset mul, Eestimaa soopind,
elu, ilmu mu südames!

«Mis mulle jutustad, koidiku tuul?»

Eestimaalt tulen,
väsinud olen:
kõikusin kodumaa latvade lehtes,
kevade ehtes
hiilgavad vainud ja väljad ja aas!
Lilleke maas,
tammed ja kase ja lõhmuse õied
olid mul õrnasti õhkuvad köied;
nägin neid mängivat kevadega. —
Mis kaebad sa,
Eestimaa tütre helisev huul?

«Pilveke, kallike, kuhu sa reisisid?»

Eestimaa üle
lendab mu süle,
karastab põldu ja peenart ja metsa!
Kõik minu otsa
vaatab kui taevase allika pool'.

Olgu ka hool
vaikne ja tasane; siiski mu vägi
silmad kõik rahvale rõõmuseks tegi,
rahul on Taaramaa pühane pind. —

Mis surub sind,
Eestimaa tütar, et nutune seisid?

«Viibi, lind, ära nii rutates sõua!»

Eestimaal' tiivad
koju mind viivad!
Eestimaa õitseva õilmete vahel
armsam mul ahel:
rõõmu- ja leinalaul, kodumaa viis!
Eestimaa hiis
varjas mu pesakse, seal tahan surra!
Kodumaa kullane kõlin ei murra!
Surmani tänan ma lauludega!
Mis viibid sa,
Eestimaa tütar, et järel' ei jõua?

Eestimaa tütar: mis viibin ma siis?

Lennake, päevad,
mida veel jäävad
piireks mul Taaramaa kallaste ette!

Jõua oh kätte,
jõua, sa igatsev, õnnistav tund!
Päeva ja und
küsitän: «Millal mind viite ta pinda?
Lootuse silin — kas petab ta rinda?
Millal sind teretan, laulude rand?» —
Ei vastust ann'd
õhu, ei pilve, ei linnukse viis! —

SINU KÜLGE!

Südame ma kinni köitnud
sinu külge, isamaa!
Sinu surmal tahan surra,
sinu elul elada!
Kus ma käinud, mida näinud,
mida õppind kuskil pool:
sulle kõike kasvatanud
kasuks seda hinge hool!

Südame ma kinni köitnud
sinu külge, emakeel!
Ikka sinu hõbehelin
heliseb mu kõrva eel!
Kümme keelemurret kärsi
väsind kõrvus hanguvad:
s i n u rikka regivärsi
ette põrmu langevad!

Südame ma kinni köitnud
sinu külge, isavaim!
Võõral pinnal närtsib sinu
varjul sirgund kodutaim!
Ristikese jaoks jaga
paika põuel' uhkele:
sinu mulda luba panna
väsind jalad puhkele!

LAULU SISU

Su nime põue põhjas kannan
kuldtähtedega igavest,
sind iga laulu sisuks annan,
sind, Eestimaad, mu eidekest!
Ei väsi iial kannel, keda
sa ise täitnud õhuga,
ei nõrku iial sõna, seda
maailma ette hõisata.

Kus vale ümber õde-venda,
neid põrmus silman põrmu ees,
mu laul, oh tõsta tiivad, lenda
ja vabanda neid tõe ees!
Su hõlm on lahti, sinna heidan,
mu väsind pea su jalgela,
ja sinu vaimuga end täidan,
mu eideke, mu Eestimaa.

Sa tõele annud iluriide,
mul lusti ehtind tõega,
ei sinu mälestuse liide
mind veel ei jätnud üksinda;
kui iial rõõmu, iial õnne,
kui kurbust kandis laululind,
oh ikka vastas si n u kõne,
mu püha, ainus isapind.

Ei jõua kannel sinust jätta,
ei väsita su kiitus mind,
sind sisuks ikka uuest võtta
on kallim, kõrgem lauluhind.
Mu vaim ja süda, kõik mu meeled
on sinu püha nime täis,
ja täielt hõiskvad kandlekeeled:
mu Eestimaa, mu elu õis!

MÄLESTUSED

Jälle tõused vaimu ette,
kaljuvalla kallis rand!
Jälle purjed lahe vette
mälestuse lootsik kann'd!
Jälle järve niiskeil harjul
lendab tuule vägedel,
sügavama hiie varjul
hõiskab kõrgeil mägedel!

Sinu koite näen loitvat,
Soomi, jälle taeva all!
Näen sinu mulda toitvat
välju, orge madalal!
Valendades mäest maha
kuulen koski vahuvat,
näen lootes sirbi, saha
sinu süle tahuvat!

Ja sa kujutad mul kätte
oma poja ustavust,
ja sa ehitad mu ette
oma tütre kaunidust.
Õigus sinu linna oda,
tõde sinu talu taim:
nõnda ehitasid koda,
valvab teda sinu vaim!...

Soomi! Soomi! Ei sa kao
meelest ega südamest!
Sulle õrnema ma jao
jätsin hinge idadest!
Sigi, sirgu, sugupinda!
Sõlmitud meil südamed:
Issand ise jagab hinda,
et meil kokku käivad teed!

KOIDULA ÕNN!

See mulle armu jumalalt
sai eluõnneks taeva alt:
et kuhu kõnnin omaga,
seal astub ilu ühena.

Seal tasanemas tülilaen',
taas vaiki veereb vihavaen
ja kastetilku nägin ma
seal noores koidus kustuma!

Mis südames mul kuumalt keeb,
see sulaks külmad põued teeb,
kus külas kõndis Koidula,
seal lõivad silmad särama.

Seal tärkas iluduse taim,
ja tiiva tõstis vaba vaim,
seal tõde seltsib tõega
meid rahuranda rühkima!

See mulle ilu jumalalt
sai paisteks armus taeva alt,
kui pimeduse vaipa ta
ka jaotas mu elula!

Sind tänan, Isa, igavest
nii arutuma õnne eest,
et oma ilu pannud sa
mu nõdral huulel õitsema!

EI USU!

Sajasilmiline sui,
aasta kaunis tütar, kui
jälle lendad üle maa:
ei ma enam usalda!
Ei sa võrku võta mind,
sind ju tunneb künnilind:
kuulutan kõik läbi öö,
kuis sul sigib salatöö!

Ei sind aina ehi õis:
salatarkusi sa täis.
Vaga valge tiiva alt
vahib pettus kavalalt.
Tasa tallul tuled sa
saja õilmesilmaga,
väljast vaguram kui vend —
hoia, süda, hoia end!

Siidisidemettesse
paned põued äkiste!

Kõige kangematega
võitled võidumehena,
tiivul sinul lauluõhk:
varjult vaatab haava lõhk!
Lõo lõõritusega
tõttad orje otsima.

Võrgutasid südame:
lendad jälle eemale
lumehange alla siis,
uinub uult haljas hiis.
Leinalaulul jäta sa
linnukese kaebama —
okkad üksi, kibedad,
metsa, muru muljuvad!

Sind ma aiman õhu seest,
lahket laulu-peremeest:
päeva kiirel jälle sa
juba jõuad sõnuma?
Meelitades otsid mind?
Targaks õppis künnilind!
Sõda seest ja väljast tui —
sajasilmiline sui!

TERETUS

Teid ma teretan, Eestimaa pojad,
kellel kulmud kuumavad töös,
kellel südamed rindades soojad,
selginud sihid silmade ees!
Igavest kaob põline põud,
ilmub isamaal teie jõud:
astuge ette!

Teid ma teretan, kes teie õigust
lahti sõlminud valede vööst,
kes ep kohkudes kurja lõikust
näinud sigivat kurjast tööst.
Tagane ära, valede vaim!
Sirgu ja sigine, tõe taim!
Juhata jõudu!

Mehisel' meelele asuta koda,
priiusel pühinend eestlaste muld!
Mulju sa mudasse tigeda oda,
valgele tõuseja vaimu kuld!

Kohage, lehed, kodumaa puus!
Vana vägevus eestlaste suus —
elusse ärka!

Sind aga, taeva vägede jumal,
kummardame, su laste koor.
Tule sa jõule võimetumal'
ise appi, kus tegu noor.
Valguse vahiks kutsume sind;
kojaks sinule Eesti pind.
Avita, Issand!

MA KANNAN LEINA!

Ma kannan leina sinu pärast,
mu sõlmitatud isamaa,
kui sõja-ulunast ja kärast
sind hirmul kuulen õhkama!
Kui punased sul paistvad haavad,
kui käed sõlmis ringutavad —
Eestimaa! Eestimaa!
Kas su lapsed ei kuulata?

Ning mulle puna tõuseb palge,
kui hõisul kuulen võõrad suud,
et rüüd ei kauemaks sul valge,
sul pärjad kulmult pillatud,
kes vastu oma liha, vere
sa sõtta saadad oma pere!
Eestimaa! Eestimaa!
Millal ühendust õpid sa?

Sest palavad on nüüdsed päevad,
kus tüli künnab sinu maad,

ja kiduraks su õied jäävad,
sest et neid õelad tallavad!
Kõik ihuvad su vastu oda,
ei kaitse keski sinu koda!

Eestimaa! Eestimaa!

Kes sind juhatab armuga?

Nad hõiskavad, kui koduseina
mu rahva käsi lahutab!
Ma kannan sinu pärast leina —
oh, kes sind aitab, rahutab?
Oh ise kisu lõhki laimu,
mis vangi võtnud eesti vaimu!

Eestimaa! Eestimaa!

Puista kavalust kaugella!

Kas meitest peavad punastama
kõik pärakordsed põlved veel?
Ei või sind ükski lunastada
kui sinu oma laste meel!
Oh isad õiged, emad hellad:
kas tühjalt hüüdmast aja kellad?

Eestimaa! Eestimaa!

Ära tõsidust roojasta!

PUHTAD PIHUD

Mitte meie oma tasu
ärgu sõlmigu meid nüüd:
isamaa, kuid si n u kasu
olgu meie elu püüd!

Mitte uhkusetega ohi,
mitte kiidetuste kõis:
sulle saagu kaljupõhi,
sulle meie elu õis!

Kanged sambad kandku maja,
vennad! Taganegu nõrk!
Isamaale mehi vaja,
kellel vihaks võõra võrk!

Ärgu ial kehitagu
vale meie lipulla!
Puhtad pihud ehitagu
sinu altart, isamaa!

Nad taguvad su tüve sisse talva,
mu Eestimaa! Ei lillelaulu luua,
mul enam sünni teretusi tuua
ei lindudele! Hüüa, sarv, ja valva!

Kui enne sa ei ehitanud halva:
kus nüüd nad rahvaelu üdi juua,
su paleusi püüdvad võlla puua —
mu nõder luule, helise ja salva!

Miks värised, et väeti sa ja vaene?
Kui sinus kiirgab tõsiduse loit,
siis sinu säde nagu ehalaine:

tal taevast tärkab noore elu toit!
Ei võida enam pimeduse paine —
vaid üle ilma lendab kõrge koit!

Helinal hüüab koidiku tuul!
Lehed kaebavad kodumaa puul!
Juurika külge on kirve nad pann'd:
ülesse unest, Eesti rand!

Vuhinal vuhab kullide parv!
Kuula — eks hüüa püüdjate sarv?
Lääne ja ida poolt kogumas kõu:
ülesse unest, eesti põu!

Ülesse! Kuristik jalgade ees!
Ülesse, isamaa, nagu üks mees!
Kas sind ei hädaoht ärata veel?
Tõtake, kodumaa käsi ja meel!

Isamaa vahid, mis vastavad nüüd?
«Tähtjasem tegu meil sääskede püüd!»
Värise hoope all, Taaramaa hiis —
kaevata pärast kõik oskame siis!

(«Olevikule» ja «Sakalale»)

Jah, küll mind vaikselt vaarikute varjus
 veel leiab eesti hääle hüüdjast helin;
 kuid minu kalli kodupinna kõlin
 on läinud põhuks aja tuule sarjus!
 Mind kutsusid sa kohtu võõra vastu
 ja saatsid sõtta ülekohtu pärast,
 nüüd targad nutvad sinu keele kärast,
 ei väsi poisikesed kurni lasta!
 Sul ööbik hüüdku? Kas sa pole köitnud
 ei ise teda jää ning talve taha?
 Kui mehed sinu orjust jätvad maha:
 mis laulu hinda äbarikud võitnud?
 Oh, ära kutsu surnuid valge ette,
 mu eesti rahvas, kes sa ise ennast
 ei oska lahutada vale kännast
 ja õigust usud ülekohtu kätte!
 Usk, lootus läind! Lesk armastus kuid nutab,
 ja vangis linnukeselt sina nõuad,
 et ta sind kiidaks kõigest, mis sa jõuad —
 ja Meneteekel lähemal' ju ruttab!

Issand, surres jätan maha
 sinu hoolde isamaa. —
 Lahkuda ei süda taha
 raske hirmuohaga!
 Piiravad su ümber paelu,
 Taara pind, et jälle nad
 tagudes sul kirstunaelu
 mullale sind matavad!

Ära lahku, ära lange,
 eesti ühendatud hulk!
 Ühenduses oled kange!
 Tõde sinu sõjatulk!
 Vennad! Õed! Meie põrmus
 sirgugu teil tegevus!
 Isamaale saagu sõrmus:
 lootus, arm ja usaldus!

Raske tegu maha rusus
 tugevamaid enne mind:
 nüüdki mina vaikes usus
 koju lendan, väsind lind!
 Hinge pisaratest sulle
 pärga püüdsin kududa:
 hõlmad lahti hoia mulle,
 hinge ilu — Eestimaa!

Aga sinu aukrooni
 vaimusilmil aiman ma:
 kasvad, Eesti, soost sooni
 laste suguharuna!
 Lahutades laiad tiivad
 üle ühendatud maa,
 sinu lahked tuuled viivad
 rahu kõigi lastela!

SISUKORD

VAINULILLED (1866)

Kaugelt koju tulles	7
Kevade and	9
Opetus	10
Armastus	12
Lained	13
Kodu	15
Sügisemõtted	16

EMAJOE ÜÜBIK (1867)

Teretamine	19
Sind surmani!	20
Mis kaebad sa?	22
Ja õues on kevade	24
Uus rahu	25
Näed kõrgeid pilvi	26
Mu isamaa on minu arm!	28

Ohtu rahu	29
Mu isamaa, nad olid matnud	30
Ema süda	32
Ise tahtsid	34
Su priiust olid matnud —	35
Mõtted Toomemäel	37

1866—1872 (TARTU)

Eesti laul	43
Üksi soendab	45
Jää jumalaga!	47
Kui vähe!	48
Kust ma laulu õppinud?	49
Tulnud!	51
Eesti muld ja Eesti süda	52
Miks sa nutad?	54
Ei jäänud!	55
Udumäe kuningas	57
Laulud	62
Kevade on sala tulnud	63
Kaks selget silma	65
Kaljukiri	67
Annekene	68
Kedrates	71

Kallim kingitus	73
Üürikene	75
Õõbik!	77
Vesi	79
Suveööse	83
Kaeba, kaeba, keelekene!	85
Isamaa hiilgava pinnala paistab	87

1873—1886 (KROONLINN)

Linnu lennul	91
Kaebus	92
Hällilaul	94
Hälli ääres	95
Igatsus	98
Jutt	100
Sinu külge!	103
Laulu sisu	105
Mälestused	107
Koidula õnn!	109
Ei usu!	111
Teretus	113
Ma kannan leina!	115
Puhtad pihud	117

Laulu kohus	118
Ülesse unest!	119
Kostus	120
Enne surma — Eestimaale . .	121

Лидия Койдула

СТИХОТВОРЕНИЯ

На эстонском языке

Оформление: С. Лийберг

Издательство «Ээсти Раамат»
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

★

Toimetaja M. Käbin

Kunstiline toimetaja A. Raja

Tehniline toimetaja P. Kass

Korrektorid M. Amon ja
S. Aron

Laduda antud 11. III 1967. Trükkida
antud 12. VI 1967. Paber 54×84, $\frac{1}{32}$. Trüki-
poognaid 4. Tingtrükipoognaid 3,36. Ar-
vestuspoognaid 2,71. Trükiarv 24 000. Tel-
limise nr. 1674. Trükikoda «Punane
Täht», Tallinn, Pikk t. 54/58. Trükipaber
nr. 1 — Ligatne Paberivabrik, Läti NSV.

Hind 20 kop.

7-4-5

